

Başvuru Numarası	: 2024/1684
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 12.03.2025/56
Karar Numarası	: 2025/140
Başvuran	: İ.T.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, bulunduğu ceza infaz kurumunda ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü olmadığı halde tek kişilik odada tutulduğu, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımının engellendiği, sohbet hakkının kullanılmadığı, resim ve el işi yapmak için atölye açılması talebinin reddedildiği, odasındaki pencerenin telle kapatıldığı, havalandırma süresinin 1 saate indirildiği, kendisine ait olan eşyaları yanında bulundurmasına Kurum kantininde satılmadığı gerekçesiyle izin verilmediği, talep ettiği bazı kitapların kendisine verilmediği, talep ettiği haber ve film kanallarının televizyon yayınına eklenmediği, haftalık oda aramalarında psikolojik baskı amacıyla eşyalarının dağıtıldığı, içme suyunun kirli olduğu, ağız içi aramaya mecbur tutulması nedeniyle hastaneye gitmeyi reddettiği ve bu durumun tedavilerini aksattığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

- a. Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü olmadığı halde tek kişilik odada tutulduğunu,
- b. 2 haftada 1 saat halı saha ve 2 ayda 1 saat kapalı spor salonu dışında sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımına izin verilmediğini, sohbet hakkının kullanılmadığını,
- c. Resim ve el işi yapmak için atölye açılması talebinin reddedildiğini,
- ç. Odasındaki pencerenin telle kapatıldığını,
- d. Daha önce günde 1.5 saat havalandırmadan yararlanabiliyorken havalandırma süresinin 1 saate indirildiğini,
- e. Kendisine ait olan eşyaları yanında bulundurmasına Kurum kantininde satılmadığı gerekçesiyle izin verilmediğini,
- f. Hakkında toplatma kararı olmamasına rağmen talep ettiği bazı kitapların kendisine verilmediğini,
- g. Talep ettiği haber ve film kanallarının televizyon yayınına eklenmediğini,
- ğ. Haftalık oda aramalarında psikolojik baskı amacıyla eşyalarının dağıtıldığını
- h. İçme suyunun kirli olduğunu ve kesintilerle verildiğini,
- ı. Gerekli olmadığı halde ağız içi arama yapılması nedeniyle hastaneye gitmeyi reddettiğini, bu durumun

tedavilerini aksattığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Kurumun yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu statüsünde olması nedeniyle 1 ve 3 kişilik odalardan müteşekkil olduğu, ilgili mevzuat gereğince Kurumda barındırılan mahpusların kalacakları koğuşların belirlenmesinde İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığınca suç grubu, hükümlülük veya tutukluluk durumu ile bağlı oldukları terör örgütlerinin göz önünde bulundurulduğu, Kurumda farklı terör örgütlerine ilişkin suçlardan çok sayıda hükümlü ve tutuklu bulunduğu, bütün bu örgütlü suçlardan barındırılan hükümlü ve tutukluların kendi içlerinde bir araya gelerek örgütsel faaliyet ve iletişimde bulunması riskinin, güvenlik zafiyeti oluşturmalarının önüne geçilmesi göz önünde bulundurularak mahpusların oda ve koğuşlara yerleşimlerinin belirlendiği,

b. Kurumda bağlama, okuma-yazma, kuaförlük ve İngilizce kurslarının düzenlendiği, bu kurslara aynı anda 10 kişinin alınabildiği, faaliyetlerin belirlenmesinde güvenlik nedeniyle suç türlerinin dikkate alınmasının gerektiği, mahpusların koğuş ve odalarında el işi faaliyetlerinde kullanılacak boncuk, boncuk iğnesi, bobin ip, plastik tıg ve benzeri malzemeleri kantinden temin etmek koşuluyla, el işi faaliyetlerini yürütmelerine izin verildiği,

c. Başvuranın atölye talebine ilişkin İdare Gözlem Kurulunun 7/6/2024 tarihli ve ... sayılı kararının alındığı, başvuranın bu karara ilişkin şikayetin Kırşehir İnfaz Hakimliğinin 27/6/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile reddedildiği, bu karara karşı itirazın Kırşehir Ağır Ceza Mahkemesinin 30/7/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile reddedildiği,

ç. Mahpusların barındırıldığı oda ve koğuşların pencerelerine file ya da tel çekilmesinin, koğuşlar arası mahpusların haberleşmesi ile firar gibi telafisi mümkün olmayan eylemlerin engellenmesi açısından güvenlik amacıyla gerçekleştirilen bir uygulama olduğu,

d. Kurumun 350 adet tek kişilik, 45 adet 3 kişilik oda/koğuşlardan oluştuğu, oda/koğuşların içerisinde havalandırmaların bulunmadığı ve mahpusların açık havalandırmaya çıkması için 25 adet avlu bulunduğu, her mahpusun tek başına veya 3 kişilik koğuşlardan 3 kişi olacak şekilde havalandırmaya çıkarıldığı,

e. Havalandırmaya çıkarılacak mahpusların gün ışığından faydalanmaları için 18 mahpusa 1 havalandırma ünitesinin kullandırılması ve Kurumun 3 katlı olması sebebiyle üst ve alt katta bulunan mahpusların merdivenleri kullanarak havalandırmalara gidip geldiği, aynı zaman diliminde revir, avukat görüşü, ziyaret görüşü, eğitim ve psiko sosyal faaliyetlerin yürütüldüğü, dolayısıyla mahpus sirkülasyonunun fazla olduğu, farklı suç örgütü grubundan mahpusların karşılaşmalarının güvenlik zafiyetine sebebiyet vereceği hususları göz önünde bulundurularak havalandırmadan yararlanma sürelerinin belirlendiği,

f. İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 12/7/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile açık ve kapalı spor faaliyetlerinin de planlama yapılarak yürütüldüğü, alınan bu karar ile havalandırma, sosyal faaliyet ve sohbet birlikte gerçekleştirilerek mahpusların topluma yeniden kazandırılmasının amaçlandığı, sohbet hakkının engellenmesinin söz konusu olmadığı, başvuranın yapılan planlama çerçevesinde 15.00-16.00 saatleri arasında aynı suç grubundan 5 mahpus ile aynı anda havalandırmadan ve sohbet hakkından yararlandırıldığı,

g. Başvuranın talep etmiş olduğu 14 farklı eşya hakkında İdare Gözlem Kurulu Başkanlığının 2/7/2024 tarihli ve ... sayılı kararına karşı başvuranın 8/7/2024 tarihinde Kırşehir İnfaz Hakimliğine şikayette bulunduğu, Kırşehir İnfaz Hakimliğinin 6/8/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile başvuranın şikayetin reddedildiği,

ğ. Kurumda bulunan mahpusların talep ettiği kitapların incelendiği, sakıncalı içerik görülmemesi durumunda ilgiliye teslim edildiği, yabancı dildeki kitapların ise çevirisi yapılarak incelendiği, başvuranın talep ettiği kitapların incelenmesi sonucunda; infazda temel amaç olan mahpusun yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, mahpusun yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken,

kanunlara ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaya faydalı olmayacağı değerlendirildiğinden; aynı zamanda başvuranın suç türü göz önünde bulundurulduğunda kitaplarda yer alan yol ve yöntem içeren ifadelerin başvuranın ideolojik açıdan beslenmesine neden olacağı, dolayısıyla bireysel iyileşmeye katkı sağlamayacağı kanaatine varıldığından, örgütsel dayanışmayı artırıcı ibarelerin, suçu ve suçluyu meşrulaştırması ve Kurumda bulunan mahpuslar arasında huzur ve sükuneti bozabileceği değerlendirildiğinden ve bu gerekçelerle mevzuat hükümleri çerçevesinde Kuruma kabul edilecek yayınlarda aranan nitelikleri taşımadığı kanaati oluştuğundan, bahsi geçen kitapların başvurana verilmemesine ve Emanet Eşya Bürosunda muhafaza edilmesine yönelik olarak İdare ve Gözlem Kurulunca 23/7/2024 tarihli ve ... sayılı kararın alındığı, başvuranın ilgili karara karşı 29/7/2024 tarihinde Kırşehir İnfaz Hakimliğine şikayette bulunduğu, Kırşehir İnfaz Hakimliğinin 5/8/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile başvuranın şikayetinin reddedildiği,

h. Televizyon kanalları ile ilgili olarak 29/3/2024 ve 31/3/2024 tarihleri arasında Kurumda bulunan tüm mahpuslara anket metni dağıtılması suretiyle anket yapıldığı ve anket sonuçları doğrultusunda İdare Gözlem Kurulunun 27/6/2024 tarihli kararıyla toplam 48 televizyon kanalı ve 6 radyo kanalının merkezi yayın sisteminde yayınlanmaya başladığı,

ı. Başvuranın bulunduğu odada ayda 2 defa gerçekleştirilen aramaların yeteri kadar personel eşliğinde, azami hassasiyet içerisinde, güvenlik tedbirleri kapsamında ve mevzuat hükümlerine uygun olarak yapıldığı,

i. Oda ve koğuşlara verilen şebeke suyunun Kırşehir Ceza İnfaz Kurumları kampüs yerleşkesinde bulunan yer altı su kaynaklarından karşılandığı ve suyun arıtma işleminin Kırşehir 2 No.lu Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından gerçekleştirildiği, temiz su arıtma tesisi bünyesinde yüksek membran filtreli ters ozmos sisteminin bulunduğu, ters ozmos filtreleme sisteminden önceki aşamalardan geçip toz, kum gibi partiküllerden arıtılan ve zararlı moleküllerden ayrıştırılan suyun daha sonra ters karbon filtreleme aşamasına geçtiği, bu aşamada suya basınç uygulanarak yüksek membranlı filtreden geçmesinin sağlandığı, bazı inorganik moleküllerin, mikro partiküllerin ve ağır metallerin bu evrede ayrıştırıldığı, bu şekilde suyun arıtılma işlemleri sırasında içerisinde bulunan kirleticilerin kimyasal bir yöntem kullanılmadan fiziksel bir uygulama ile zararlı mineraller, toz, kum, kireç ve klordan ayrıştırıldığı, bu sayede suyun kaliteli ve içilebilir bir duruma geldiği,

j. İçme suyu ile ilgili olarak Kırşehir İl Sağlık Müdürlüğü tarafından 13/2/2024 ve 22/2/2024 tarihleri arasında su numuneleri alınarak analiz yapıldığı ve analiz sonucunda suyun içme ve kullanım suyu olarak uygun olduğunun tespit edildiği,

k. Başvuranın ağız içi arama yapılması nedeniyle hastaneye gidişinin engellendiği iddialarına ilişkin olarak ilgililer hakkında şikayette bulunduğu, Kırşehir Valiliği İl İdare Kurulu Müdürlüğü tarafından 24/6/2024 tarihli ve ... sayılı karar ile 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi gereğince soruşturma izni verilmemesine karar verildiği, başvuranın 12/8/2024 tarihinde ilgili karara Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanlığına itirazda bulunduğu ve itirazın henüz sonuçlanmadığı ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü olmadığı halde tek kişilik odada tutulduğu,

b. Atölyeden yararlanamaması iddiasına yönelik muhatap tarafından ortaya konulan güvenlik ve personel gerekçelerinin geçerli olmadığı,

c. Daha önce barındırıldığı ceza infaz kurumunda kendisine verilen eşyaların mevcut Kurumda verilmediği,

ç. Talep ettiği kitapların verilmemesinin haksızlık teşkil ettiği,

- d. Yapılan ankette sinema kanalı isteyen mahpusların olduğu, ancak sinema kanalının yayın listesine eklenmediği, mevcut sinema kanalının sadece haftada 3 gün sinema yayını yaptığı,
- e. Aramalarda eşyalarının dağıtılmasının rencide edici olduğu,
- f. Odasının penceresindeki fens teline ilişkin muhatap tarafından sunulan güvenlik gerekçesinin gerçeği yansıtmadığı,
- g. Sohbet hakkının havalandırma saati kapsamında değerlendirilmesinin haksızlık teşkil ettiği,
- ğ. İçme suyu ile ilgili olarak muhatap tarafından yapılan açıklamaların gerçeği yansıtmadığı ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz (...)*"

6. Anayasa'nın "*Yargı yetkisi*" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

7. Anayasa'nın "*Mahkemelerin bağımsızlığı*" başlıklı 138'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. (...)"

8. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

"(1) Kurumun görevleri şunlardır; ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ...i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ..."

9. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(...)

(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

"(...)

(8) 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar*" başlıklı 40'ıncı maddesi şöyledir:

"(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu

kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.”

11. Mezkûr Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesine göre: "(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre: "(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

14. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

15. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları" başlıklı 9'uncu maddesine göre: "(1) Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır. (2) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar ile süresine bakılmaksızın, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu örgütün faaliyeti çerçevesinde, Türk Ceza Kanununda yer alan; a) İnsanlığa karşı suçlardan (madde 77, 78), b) Kasten öldürme suçlarından (madde 81, 82), c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan (madde 188), d) Devletin güvenliğine karşı suçlardan (madde 302, 303, 304, 307, 308), e) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315), mahkûm olanların cezaları, bu kurumlarda infaz edilir."

16. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 28'inci maddesine göre: "(1) İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir: (...) b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek.

(...)"

17. 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik’in *"Hükümlülerin gruplandırılması"* başlıklı 19’uncu maddesine göre: *"(1) Hükümlüler, bulundukları veya gönderildikleri ceza infaz kurumlarında; a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler, b) Zihinsel ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler, c) Tehlike hâli taşıyanlar, ç) Terör suçluları, d) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, e) Gözlem sürecinin devamına karar verilenler, gibi gruplara ayrılırlar."*

Başvuranın tek kişilik odada tutulmasına ilişkin iddiaları yönünden;

18. Başvuran, ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü olmadığı halde tek kişilik odada tutulduğunu iddia etmişse de muhatap Kurumun yazılı görüşü ve ekleri ilgili mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın 5275 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesi uyarınca yüksek güvenlikli ceza infaz kurumunda tutulduğu, yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarının mevzuatta belirtilen hallerde diğer hükümlüler ve dış çevre ile temasları sağlanmak kaydıyla sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesisler olduğu, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in 28’inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince mahpusların kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odalarını belirleme görev ve yetkisinin Ceza İnfaz Kurumundaki İdare ve Gözlem Kuruluna ait olduğu, başvuranın tek kişilik odada barındırılmasının Kurumun takdirinde olduğu, ilgili mevzuat çerçevesinde gerçekleştirilen oda belirleme işleminde söz konusu yetkinin kötüye kullanıldığına dair herhangi bir emarenin bulunmadığı anlaşılmış olup, başvuranın tek kişilik odada tutulması yönünden herhangi bir hak ihlalinin söz konusu olmadığı kanaatine varılmıştır.

Başvuranın sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımına ve havalandırma şartlarına ilişkin iddiaları yönünden;

19. Başvuranın bir diğer iddiası, 2 haftada 1 saat halı saha ve 2 ayda 1 saat kapalı spor salonu faaliyeti dışında sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımına imkan sağlanmadığı, sohbet hakkının kullandırılmadığı, resim ve el işi yapmak için atölye açılması talebinin reddedildiği ve havalandırma süresinin 1 saatle sınırlandırıldığına ilişkindir.

20. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3’üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid v. Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

21. Sohbet, spor ve eğitim olanakları genel olarak eğitim ve iyileştirme programları olarak anılmakta olup söz konusu programlara katılmak mahpuslar için temel bir haktır. Bununla birlikte bu programlar, disiplinin sağlanması, güvenlik ve tutuklama tedbirinin ve cezanın infazının doğasından kaynaklanan gerekçelerle kısıtlanabilmektedir. Söz konusu kısıtlamalar, tek başına kötü muamele yasağının ihlali anlamına gelmemekle birlikte mahpusları; tedbirin ya da infazın amacını aşarak mahpusların ruh ve beden sağlıklarını bozacak şekilde eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinden yoksun bırakmak kötü muamelenin asgari koşullarını oluşturabilir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *İbrahim Kaptan*, B. No: 2017/30510, 18/7/2018).

22. 5275 sayılı Kanun’un *"Beden eğitimi"* başlıklı 87’nci maddesine göre: *"(1) Hükümlünün"*

toplumsal, ruhsal ve bedensel gelişmelerini sağlamak amacıyla fizik ve ruhsal sağlık durumlarının elverdiği ölçüde spor, beden eğitimi ve eğlendirici etkinliklere katılmasına müsaade olunur ve olanaklar ölçüsünde yer ve araç sağlanır. (2) Açık havada çalışmayan veya kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüye, hava koşulları elverdiği ölçüde, günde en az bir saat açık havada gezinmek olanağı verilir. Bu süre içerisinde bireysel spor da yapılabilir. Kurum dışındaki etkinliklere açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler katılabilirler."

23. 5275 sayılı Kanun'un "Kütüphane ve kurslardan yararlanma" başlıklı 88'inci maddesine göre: "

(1) Hükümlü, çalışma saatleri dışında ve belirlenecek düzene göre idarece tertiplenen kurslara katılabilir ve kütüphaneden yararlanabilir. Bu konudaki programlar uzmanların önerileri ve hükümlünün istekleri dikkate alınarak kurum yönetimince belirlenir."

24. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 22/1/2007 tarihli ve 45/1 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler konulu Genelgesi'nin "Ortak Etkinlikler" başlıklı Üçüncü Bölümünün ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Hükümlü ve tutuklular işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, kendileri için hazırlanmış iyileştirme programları çerçevesinde eğitim, spor, meslek kazandırma ve çalışma ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılırlar. Bu faaliyetler yüksek güvenli kurumlarda ile diğer kurumların yüksek güvenli bölümlerinde on kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde yürütülür. Programların süresi ve katılacak hükümlü tutuklu sayısı her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak idare ve gözlem kurulunca belirlenir. İyileştirme programlarının amaca aykırı sonuçlar verdiği tespit edilen hükümlü ve tutuklular yönünden bu uygulamaya son verilebilir veya gerekli değişiklikler yapılabilir. (3) Ortak etkinliklere katılacak hükümlü ve tutukluların gruplandırılması, programların amaca aykırı sonuçlar verdiği tespit edilen hükümlü ve tutuklular yönünden uygulamaya son verilmesi veya gerekli değişikliklerin yapılması hususlarında idare ve gözlem kurulunca karar alınır... (13) Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır."

25. Mezkûr Genelge'ye göre ceza infaz kurumlarında mahpusların "işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine" göre gruplandırılması ve sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımlarının bu gruplar dâhilinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Söz konusu faaliyetlerin süresi ve katılacak mahpus sayısının belirlenmesinde ise "güvenlik koşulları ve kurumun olanakları" kriterleri gözetilmektedir.

26. Kurumumuz tarafından benzer konuda verilmiş bir kararda ise; "Bu çerçevede bir ceza infaz kurumunda mahpusların kurumda düzenlenen etkinliklerin ve sosyal, kültürel ve sportif kurslara katılma gibi faaliyetlerin, diğer tutulma koşullarıyla bir bütün olarak, mahpusların yaşam kaliteleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu değerlendirilmekle birlikte yukarıda açıklanan nedenlerle, başvurusunun işlediği suçun niteliği nedeniyle yüksek güvenli bir cezaevinde tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde başvurusunun katlanması gereken elem seviyesinden daha fazla bir eziyet seviyesine ulaşmadığı ve başvurusunun iddialarının kötü muameleden bahsedebilmek için gerekli ağırlık eşiğini aşmadığı anlaşılmaktadır." (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu [TİHEK], B. No: 2018/1815, K. No: 2019 / 04, 8.1.2019, para. 43) denilerek yüksek güvenli ceza infaz kurumlarının hukuki mahiyeti de göz önüne

alındığında, yapılan faaliyetlerin kurumun imkânları çerçevesinde gerçekleştirilmesinin kötü muamele yasağı ihlalinin oluşturmadığına karar verilmiştir.

27. Somut olayda, muhatap Kurumun yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu niteliğinde olduğu, terör örgütleri dahil çeşitli suç gruplarından mahpusların barındırıldığı, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin planlanmasında bu unsurların ve Kurumun fiziksel koşulları ve personel sayısı bağlamındaki olanaklarının sınırlayıcı birer faktör olarak göz önünde bulundurulmasının anlaşılabilir olduğu, sohbet hakkının ise yine sözü geçen sınırlayıcı faktörler nedeniyle havalandırma saatlerinde kullandırılmasının uygun bulunduğu ve başvuranın 5 mahpusla birlikte havalandırma alanında sohbet imkanına sahip olduğu, havalandırmadan yararlanma süresinin 5275 sayılı Kanun'da en az 1 saat olarak öngörüldüğü ve başvuranın havalandırmadan yararlanmasında bu kriterin karşılandığı, keza başvuru dilekçesinde başvuranın, 2 haftada 1 saat halı saha ve 2 ayda 1 saat kapalı spor salonu imkanından yararlanabildiğini beyan ettiği, tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvuranın eğitsel, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerden mevzuat gereğince güvenlik koşulları ve Kurumun olanakları dâhilinde yararlandırıldığı ve havalandırma hususunda ise mevzuata aykırı bir uygulamanın bulunmadığı anlaşıldığından, mezkûr iddialar yönünden kötü muamele bağlamında asgari eşiği aşacak düzeyde hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Başvuranın odasındaki penceresine fens teli çekilmesine ilişkin iddiaları yönünden;

28. Başvuranın bir diğer iddiası, odasındaki pencerenin telle kapatıldığına ilişkindir.

29. “5275 sayılı Kanun’un 6. maddesinde, hükümlülerin ceza infaz kurumlarında kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen ve disiplin çerçevesinde güvenli bir biçimde tutulacakları ve Anayasa’da yer alan haklarının Kanun’da öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabileceği düzenlenmiştir. Anılan Kanun’un 116. maddesinde de, hükümlülere uygulanacak güvenlik tedbirlerine ilişkin düzenlemelerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanlarının tutuklular hakkında da uygulanabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda 5275 sayılı Kanun, yürütme organına hükümlü ve tutukluların düzen, güvenlik ve disiplin içinde tutulmalarının sağlanması amacıyla alınacak tedbirlere ya da konulacak kurallara ilişkin düzenleme yapma yetkisi vermiştir. Anayasal sınırlar içinde kalmak koşuluyla bu amaç doğrultusunda ceza infaz kurumları tarafından birtakım işlemler tesis edilmesi ya da yetkili kurullar tarafından kararlar alınması doğaldır.” (AYM, Müjdat Gürbüz, B. No: 2017/36529, 23/5/2018, para. 82.)

30. 5275 sayılı Kanun’un “Hapis Cezalarının İnfazında Gözetilecek İlkeler” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre: “Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar.”

31. Yukarıda açıklanan nedenlerle başvuranın odasındaki pencereye mevzuatta belirtilen güvenlik önlemlerinin alınabilmesi amacıyla tel takıldığı, bu uygulamanın belli mahpuslar açısından suça yönelik haberleşme faaliyetleri ve benzeri durumlarla ilgili riskin önlenmesine yönelik özel bir güvenlik tedbiri olduğu, kötü muamele için aranan asgari ağırlık düzeyini aşmadığı, mezkûr iddia kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı anlaşıldığından, kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

Başvuranın kendisine ait olan eşyaları yanında bulundurmasına izin verilmediğine ilişkin iddiaları yönünden;

32. Başvuranın bir diğer iddiası, kendisine ait olan eşyaları yanında bulundurmasına Kurum kantininde

satılmadığı gerekçesiyle izin verilmediğine ilişkindir.

33. 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

34. İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'nin İhtiyari Protokolü'nün (OPCAT) 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

35. Ulusal önleme mekanizmaları işkence ve kötü muamelenin önlenmesine yönelik proaktif çalışmalar yürütmektedir. Ulusal önleme mekanizması kapsamında alıkonulma yerlerine yapılan ziyaretlerin ana amacı, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik muamele ve alıkonulma koşullarının izlenmesini ve raporlanmasını gerektirmektedir.

36. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Mülkiyet hakkı*" başlıklı 35'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. (...)"

37. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) Ek 1 No.lu Protokol'ün mülkiyet hakkına ilişkin olan 1'inci maddesi şöyledir:

"Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir. Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka harçların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez."

38. AİHM, Tendam/İspanya başvurusunda; başvuranın, ceza yargılaması kapsamında el koyulan eşyalarının kaybolduğuna ilişkin iddiasını AİHS Ek 1 No.lu Protokol'ün 1'inci maddesi kapsamında incelemiştir (AİHM, *Tendam/İspanya*, B. No:25720/05, 13/7/2010). AYM de Okan Ataoğlu başvurusunda, başvuranın dijital kol saatinin teslim edilmediğine ilişkin iddiasını mülkiyet hakkı bağlamında incelenmiştir (AYM, *Okan Ataoğlu*, B. No:2019/39277, 19/10/2022). Bu bağlamda, başvuranın söz konusu iddiasının mülkiyet hakkı kapsamında kaldığı değerlendirilmektedir.

39. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde sayılan alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

40. Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve içtihatlarla birlikte ele alındığında; Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği değerlendirilen başvuru konusu bu iddianın Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranın talep ettiği bazı kitapların kendisine verilmediğine ilişkin iddiaları yönünden;

41. “Ücretleri tutuklu ve hükümlüler tarafından ödenmek ve kurum tarafından temin edilmek suretiyle istenen süreli yayınların öncelikle kuruma getirilmesi için gerekli işlemler yapılır. Dergiler kuruma geldiğinde ise kamu otoritelerinin Anayasa Mahkemesi içtihadında kabul edilen ilke ve kriterler ışığında 5275 sayılı Kanun'un 3. ve 62.maddeleri uyarınca bir denetim yapması beklenir.” (AYM, A.K. ve Semi Can, B. No: 2018/30532, 14/9/2022, para. 27)

42. 5275 sayılı Kanun'un "Süreli veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı" başlıklı 62'nci maddesine göre: "(1) Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir. (2) Resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar, hükümlülere ücretsiz olarak ve serbestçe verilir. Eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitapları denetime tâbi tutulamaz. (3) Kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez. (4) Basın İlân Kurumu aracılığıyla resmî ilan ve reklam yayınlama hakkı bulunmayan gazeteler, ceza infaz kurumuna kabul edilmez. Ancak ilan ve reklamın geçici süreyle kesilmesi hâli, bu hükmün dışındadır. Yabancı dilde yayımlanmış gazete ve dergilerin ceza infaz kurumuna kabul edilmesinde Adalet Bakanlığı yetkilidir."

43. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun "İnfaz hâkimliklerinin görevleri" başlıklı 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında "2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak. (...)" infaz hâkimliklerinin görevleri arasında sayılmıştır.

44. 4675 sayılı Kanun'un "İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü" başlıklı 5'inci maddesinde ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren on beş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabileceği düzenlenmiştir. Aynı Kanun'un "İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilecek kararlar" başlıklı 6'ncı maddesinde ise infaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren iki hafta içinde infaz hâkimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine itiraz edilebileceği düzenlenmesi yer almaktadır.

45. Başvuranın talep ettiği kitaplara ilişkin olarak muhatap kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 23/7/2024 tarihli ve ... sayılı kararıyla, "başvuranın suç türü göz önünde bulundurulduğunda kitaplarda yer alan yol ve yöntem içeren ifadelerin başvuranın ideolojik açıdan beslenmesine neden olacağı, dolayısıyla bireysel iyileşmeye katkı sağlamayacağı kanaatine varıldığından, örgütsel dayanışmayı artırıcı ibarelerin, suçu ve suçluyu meşrulaştırması ve Kurumda bulunan mahpuslar arasında huzur ve sükuneti bozabileceği değerlendirildiğinden ve bu gerekçelerle mevzuat hükümleri çerçevesinde Kuruma kabul edilecek yayınlarda aranan nitelikleri taşımadığı kanaati oluştuğundan, bahsi geçen kitapların başvurana verilmemesine ve Emanet Eşya Bürosunda muhafaza edilmesine" karar verildiği, bu karara karşı başvuran tarafından Kırşehir İnfaz Hakimliğine şikayette bulunduğu ve İnfaz Hakimliğince şikayetin reddedildiği anlaşılmıştır.

46. Anayasa'nın 9'uncu ve 138'inci maddelerinde; yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerin uhdesinde

olduğu ve bu yetkinin kullanılmasıyla ilgili hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır.

47. Başvuranın iddia ve talebi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde, talebin yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereği Kurumun görev alanına girmediği ve inceleme şartlarını taşımadığı gerekçesiyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranın talep ettiği bazı televizyon kanallarının yayınına izin verilmediğine ilişkin iddiaları yönünden;

48. Başvuranın bir diğer iddiası, talep ettiği haber ve film kanallarının televizyon yayınına eklenmediğine ilişkindir.

49. AYM, bir kararında; başvuruların bir kısım televizyon kanalı taleplerinin diğer hükümlü ve tutuklular arasında, idare tarafından dikkate alınmasını gerektirecek yaygınlıkta geçerli olduğuna dair bir bulgu bulunmadığı, dolayısıyla başvuruların, hâlihazırda belirttiği alanlarda yayın yapan kanallar bulunduğu gerekçesiyle ilgili ceza infaz kurumu tarafından reddedilen kanal taleplerinin yalnızca başvuruların kişisel tercihlerini ifade ettiği anlaşıldığından, devletin pozitif yükümlülüğünü yerine getirmedikten bahsedilemeyeceğini vurgulamıştır (AYM, *Erdener Demirel ve Feki Roni Temizyüz*, B. No: 2014/13310, 18/7/2018, para. 5-6).

50. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlünün radyo, televizyon yayınları ile internet olanaklarından yararlanma hakkı*" başlıklı 67'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre: "*Hükümlü, ceza infaz kurumlarında merkezî yayın sistemi bulunduğu takdirde bu sisteme bağlı olarak radyo ve televizyon yayınlarını izleme hakkına sahiptir. Merkezî yayın sistemi bulunmayan kurumlarda, yararlı olmayan yayınların izlenmesini ve dinlenmesini engelleyecek önlemler alınmak suretiyle bağımsız anten kullanılarak televizyon ve radyo izlenmesine ve dinlenmesine izin verilir...*"

51. Anılan mevzuat ve içtihatlar somut olaya uygulandığında, başvuranın özel olarak belirli haber ve film kanallarının Kurumdaki merkezi yayın sistemine eklenmesi talebinin bulunduğu, buna karşılık muhatap Kurum İdaresi tarafından televizyon kanallarına ilişkin olarak anket yapıldığı, kanal listesini içeren belge incelendiğinde film ve haber kanalları dahil olmak üzere 48 kanalın mevcut olduğu, muhatap Kurumun televizyon kanallarının belirlenmesi hususunda her mahpusun kişisel taleplerini dikkate almak gibi bir yükümlülüğünün bulunmadığı, bu çerçevede başvuru konusu bu iddia bağlamında bir hak ihlalinin mevcut olmadığı değerlendirilmiştir.

Başvuranın oda aramalarında keyfi davranıldığına ilişkin iddiaları yönünden;

52. Başvuru kapsamındaki bir diğer iddia, haftalık oda aramalarında psikolojik baskı amacıyla eşyalarının dağıtıldığına ilişkindir.

53. 5275 sayılı Kanun'un "*Arama*" başlıklı 36'ncı maddesine göre: "*(1) Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Her ay bir kez mutlaka arama yapılır. (2) Aramalar, gerektiğinde dış güvenlik görevlileri veya kolluk kuvvetleriyle veya diğer kamu görevlilerince ortaklaşa gerçekleştirilebilir.*"

54. Kurumumuz tarafından aynı konuda verilmiş bir kararda; mevzuat gereği Kurumlarda, mahpusların üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabileceğinin hükme bağlandığı, bu doğrultuda, arama

sırasında eşyaların bilinçli bir şekilde dağıtıldığı türünden iddiaların ispat etmeye elverişli olmayan, soyut ve dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir (TİHEK, B. No: 2023/46, K. No: 2023/973, 6/12/2023, para. 16).

55. Başvuran her ne kadar oda aramalarında psikolojik baskı amacıyla eşyalarının dağıtıldığını iddia etmişse de söz konusu iddianın Kurumumuzca bir inceleme ve değerlendirme yapılmasını elverişli kılacak şekilde yeterli ölçüde temellendirilmemiş soyut bir iddiadan ibaret olduğu, bu bağlamda açıkça dayanaktan yoksun olduğundan söz konusu iddialar yönünden başvurunun kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

Başvuranın içme suyunun kirli olduğuna ilişkin iddiaları yönünden;

56. Başvuru kapsamındaki bir diğer iddia, içme suyunun kirli olduğuna, içinden farklı maddeler çıktığına ve içilmeyecek şekilde kesintilerle aktığına ilişkindir.

57. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlünün beslenmesi*" başlıklı 72'nci maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Hükümlüye Adalet ve Sağlık bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinî ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır.*"

58. Başvuran içme suyunun kirli olduğunu, içinden farklı maddeler çıktığını ve içilmeyecek şekilde kesintilerle aktığını iddia etmişse de muhatap tarafından gönderilen belgelerde, içme suyunun arıtma süreci ile ilgili detaylı açıklamalar yapıldığı, suyun arıtma işleminin Kırşehir 2 No.lu Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından gerçekleştirildiği, Kırşehir 2 No.lu Açık Ceza İnfaz Kurumunun 22/2/2024 tarihli yazısından Kırşehir İl Sağlık Müdürlüğü tarafından su analizinin yapıldığının anlaşıldığı, suyun kaliteli ve içilebilir bir durumda olduğu, tüm bu hususlar karşısında başvuran tarafından içme suyuna ilişkin olarak ileri sürülen iddiaların ispata elverişli yeterli bulgu ve emarelerden yoksun, soyut nitelikte olduğu, bu doğrultuda açıkça dayanaktan yoksun olan söz konusu iddiaların kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

Başvuranın gerekli olmadığı halde ağız içi arama yöntemi uygulandığına ilişkin iddiaları yönünden;

59. Başvuru kapsamındaki son iddia, başvuranın ağız içi arama nedeniyle hastaneye gitmeyi reddettiği ve bu durumun tedavilerini aksattığına ilişkindir.

60. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım*" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrası şu şekildedir:

"Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve bunun başka suretle tespitinin olanaksız olması durumunda, kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, detaylı olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere göre arama yapılabilir: a. Detaylı arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir. Arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilir. b. Arama sırasında önce bedenin üst kısmındaki giysiler çıkarttırılır, bedenin alt kısmındaki giysiler üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırılır. Bu giysiler de mutlaka aranır. c. Detaylı arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özen gösterilir ve görevli tarafından eldiven kullanılır. Aranılan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir. ç) Detaylı arama,

mümkün olan en kısa süre içinde bitirilir ve işlem tutanağa bağlanır, tutanakta arama yapan görevliler ile hükümlünün imzası bulunur. Hükümlünün imzadan kaçınması hâlinde bu durum tutanağa geçirilir.”

61. İlgili mevzuat uyarınca beden çukurlarında yapılan aramalar ceza infaz kurumu hekimi tarafından gerçekleştirilmelidir. Beden çukuru kavramına vücudun hangi kısımlarının dâhil olacağı ayrıntılı olarak Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik hükümlerince düzenlenmemiştir. Bu hususta 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 75'inci maddesi ve 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik'in 3'üncü maddesi ile düzenlenen iç beden muayenesine ilişkin düzenlemelerden kafa, göğüs, karın boşlukları ile cilt altı dokularının beden çukuru kavramı içerisinde sayılabileceği değerlendirilmektedir.

62. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 28/2/2017 tarihli, 2016/800 Esas ve 2017/120 Karar sayılı kararı ile 19/3/2019 tarihli, 2016/707 Esas ve 2019/220 Karar sayılı kararlarında; “(...) Bu bölgeler haricindeki ağız, koltuk altı gibi beden boşlukları ile ayak, kol, saç arası gibi vücut bölgelerine tıbbi araç veya yöntemler kullanılmaksızın bakılması arama hükümlerine tabidir.” şeklinde hüküm kurulmuştur. Söz konusu kararlara göre, ağız aramasının gerçekleştirilmesi için tıbbi araç veya yöntem gerekli değildir.

63. 12/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun “Jandarmanın genel olarak görevleri” başlıklı 7'nci maddesinde; “Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığın men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak (...)” jandarmanın görevleri arasında sayılmıştır. Bununla beraber, 29995 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nin “Sevk ve nakil edilecek tutuklu ve hükümlülerin teslim alınması” başlıklı 28'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: “Tutuklu ve hükümlülerin teslim alınması sırasında öncelikle bu kimselerin yetkili makamlarca sevk ve nakli istenen kimseler olup olmadığı araştırılarak üstleri aranır. Yanlarında silah, kaçmalarına yardım edecek tehlikeli bir alet ya da para ve kıymetli eşya varsa alınır. Teslim alınan nesnelerin cins ve miktarlarını gösterir bir alındı belgesi, tutuklu ve hükümlülere verilir. Yapılan işlem sevk pusulasına yazılır.” Söz konusu hükümde, mahpusların teslim alınmasında üstlerinin jandarma tarafından aranacağı vurgulanmıştır.

64. Koltuk altı gibi beden boşlukları ile ayak, kol, saç arası gibi vücut bölgeleri ve başvuru konusu özelinde de “ağız”, Yargıtay tarafından beden çukuru olarak değerlendirilmediğinden söz konusu arama için Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen usuller aranmayacaktır. Bu durumda, Jandarma personeli tarafından ağız içi araması yapılırken bir hekimin bulundurulmasına gerek yoktur. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, başvuru konusu ağız içi aramanın mevzuat hükümlerine aykırı bir yönü bulunmadığı anlaşıldığından başvuru konusu bu iddia bağlamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

65. Sonuç olarak, yukarıda açıklanan nedenlerle başvuru konusu iddialar yönünden herhangi bir hak ihlalinin söz konusu olmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

12/3/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye